

Povzetek nacionalne strategije za nadzor trga

2023

Pri načrtovanju nacionalne strategije za nadzor trga (v nadaljevanju: NSNT) so opredeljeni cilji in ukrepi, da se doseže učinkovit nacionalni nadzor trga in dobro sodelovanje med državami članicami. Poglavlja NSNT kažejo dolgoročne cilje za nadzor trga in vključujejo šest točk:

1 Nacionalna infrastruktura in organizacija za nadzor trga

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport v okviru medresorske delovne skupine (delovna skupina za implementacijo Uredbe (EU) 2019/1020) skrbi za izmenjavo informacij med ministrstvom in pristojnimi nadzornimi organi ter carino, spodbuja sodelovanje in izvajanje skupnih akcij nadzora za proizvode, ki sodijo v pristojnost različnih nadzornih organov ter deluje kot povezovalni organ z vidika uveljavitve Uredbe (EU) 2019/1020. Na področju sektorske zakonodaje delujejo ožje delovne skupine, v okviru katerih poteka tudi koordinacija za izvajanje skupnega nadzora nekaterih proizvodov (npr. na področju osebne varovalne opreme, splošne varnosti proizvodov itd.).

Na podlagi dela in izkušenj v preteklih letih se je poznavanje zahtev Uredbe (EU) 2019/1020 in sodelovanje med pristojnimi organi izboljšalo. Vzpostavilo se je aktivno sodelovanje med inšpekcijami, ki izvajajo nadzor nad proizvodi v uporabi in inšpekcijo pristojno za izvajanje proizvodov na trgu. Prav tako se je vzpostavilo sodelovanje inšpektoratov s carino. Dobro sodelovanje s tržno in zdravstveno inšpekcijo se je nadgradilo z okrepljenim sodelovanjem tudi z drugimi inšpektorati. Napredek je bil narejen tudi na poznavanju in uporabi sistema RAPEX (Evropski sistem hitrega obveščanja o nevarnih proizvodih, ang. European Rapid Alert system for dangerous products) in sistema ICSMS (Informacijsko komunikacijski sistem za nadzor trga, ang. Information and Communication System for Market Surveillance). Tržni inšpektorat Republike Slovenije je na podlagi Uredbe o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Ur. list RS, št. 163/21) kontaktna točka za izvajanje RAPEX, med tem ko je kontaktna točka za ICSMS Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport. Pristojni nadzorni organi so vključeni tudi v izmenjavo informacij z nadzornimi organi iz drugih držav članic, preko različnih forumov in delovnih skupin kot so PROSAFE (Evropski forum za varnost proizvodov, ang. Product Safety Forum of Europe), ADCO skupin (skupine evropskih organov za nadzor trga, ang. Administrative Cooperation Groups), WELMEC (Evropsko združenje za meroslovje, ang. European Cooperation in Legal Metrology), ECHA (Evropska agencija za kemikalije, ang. European Chemicals Agency) itd.

2. Osnovne informacije

Osnovna strateška cilja delovanja organov za nadzor trga sta izvajanje učinkovitega inšpekcijskega nadzora in prispevanje k urejenosti trga tudi s preventivnimi dejanji. Za doseganje navedenih ciljev se pripravi letni načrt nadzorov, ki določa prednostne naloge na področjih zakonodaje, za katere nadzor je zadolžen posamezni inšpektorat RS. Letni načrt se pripravi na podlagi naslednjih kriterijev: ugotovljenih ponavljajočih se nepravilnosti na posameznem področju, trenutnega in pričakovanega stanja na trgu, znanih ali pričakovanih sprememb zakonodaje, pridobljenih odzivov na vsakoletno zaprosilo inšpektoratov RS različnim deležnikom, predlogov Evropske komisije za akcije skupnega vseevropskega nadzora ter drugih dejavnikov.

Zaradi velikega števila zakonskih in podzakonskih predpisov, za nadzor katerih so pristojni določeni organi za nadzor ter ekonomičnosti postopkov v okviru obstoječih kadrovskih in finančnih virov posameznega inšpektorata, se na podlagi ocene vsakega področja izoblikuje seznam prioritetenih aktivnosti, ki se nato uvrstijo v letni načrt nadzorov. Nadzor se opravlja tudi na podlagi obvestil drugih pristojnih organov, kot so prejeta obvestila o nevarnih proizvodih iz sistema RAPEX ali obvestila o zaščitnih klavzulah ter obvestila carinskih organov o zadržanju sprostitev proizvodov v prosti promet, ki se izvajajo neposredno že na podlagi predpisov Evropske unije.

3. Strateške odločitve

Osnovni strateški cilj delovanje organov za nadzor trga je doseganje čim višje stopnje urejenosti posameznih sektorskih področij. Poslanstvo organov za nadzor trga je izvajanje učinkovitega inšpekcijskega nadzora in zagotavljanje preventivnega delovanja z namenom zagotoviti urejenost trga in varnost ter zadovoljstvo uporabnikov, zaposlenih in širše družbene skupnosti.

Organi za nadzor trga nadzorujejo, svetujejo, ozaveščajo in pomagajo ter soustvarjajo varni pretok proizvodov na trgu Evropske unije.

4. Izvedbeni načrt strategije

Cilj dejavnosti nadzora trga je zmanjšati neskladnosti na zadevnih področjih proizvodov. Ker so sredstva organov za nadzor trga omejena, je pri nadzoru ustreznih dejavnosti odločilnega pomena pristop na podlagi tveganja v povezavi z opredelitvijo prednostnih področij. Inšpekcijski nadzorni pregledi se bodo v naslednjih 4 letih izvajali v skladu z letnim planom nadzora po vnaprej določenih prioritetah.

5. Rezultati in obeti

Na podlagi analize zadnjih deset let ugotovitve pri nadzoru kažejo na izboljšanje stanja na trgu v smislu varnih proizvodov. Razlog za dobro urejenost stanja so sistematičen pristop k inšpekcijskemu pregledu, dobro planiranje in usmerjenost k področjem, kjer se na oceni tveganja pričakuje večje neskladnosti. Po drugi strani, pa se na področju vsebnosti prepovedanih snovi (npr. v električni in elektronski opremi, RoHS – Direktiva o omejevanju uporabe nekaterih nevarnih snovi v električni in elektronski opremi), delež neskladnih proizvodov ni bistveno znižal. Dodaten izziv predstavlja spletna prodaja, saj v nekaterih primerih ob nakupu preko spleta potrošnik ne prejme (zadostnih) informacij o morebitnih nevarnostih.

V prihodnje je za boljše stanje na trgu potrebno aktivno sodelovanje z gospodarskimi subjekti, skupne akcije in ozaveščanje ter izmenjava informacij in informiranje potrošnikov o (ne)varnih proizvodih.

6. Sodelovanje z drugimi državami članicami

Organi za nadzor trga tvorno sodeluje pri izmenjavi informacij med pristojnimi nadzornimi organi drugih držav članic, pri čemer za izmenjavo informacij uporabljajo ustrezni spletni portali za izmenjavo informacij, npr.: REACH (Uredba o registraciji, vrednotenju, avtorizaciji in omejevanju kemikalij), CLP (Uredba o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi), Interact portal ...

Na mednarodnem nivoju se na podlagi ugotovljenega tveganja organizira skupne evropske projekte nadzora v okviru delovnih skupin ADCO, kjer se definirajo pogoji, načini izvedbe, obseg pregleda idr. Na podlagi tako definiranih projektov države članice izvedejo inšpekcijske nadzore v svoji državi. Po izvedenih inšpekcijskih nadzorih se pripravi skupno poročilo o ugotovitvah ter se oblikujejo korektivni ukrepi v primeru neskladnosti. Vse informacije v zvezi z nadzori se vnašajo v bazo ICSMS.